

de bar i sofàs per prendre copes. A més disposava d'un projector d'imatges, llums de colors i la millor tecnologia de so. Fins i tot, hi havia una gàbia amb guacamais, periquitos i cacatues.

Per aquelles èpoques els discjòqueis estaven tancats en una cabina per sobre la pista de ball i ambdós coincideixen que era molt difícil que la gent pogués accedir-hi per demanar cançons. Precisament, les dues discoteques de la Bisbal estaven a la *page* en termes musicals. I és que, cada quinze dies, tant en Quim com l'Albert amb els respectius caps, anaven a Perpinyà a buscar novetats internacionals, especialment de pop-rock i música negra. Les dues sales de ball oferien, doncs,

música de màxima actualitat. «Fins i tot –comenta l'Albert– punxàvem temes de grups que no se sentien a les ràdios espanyoles fins sis mesos després». Molts d'aquests discos d'importació encara no es comercialitzaven a l'estat i no es podien reproduir sense el corresponent segell. Lògicament les autoritats franquistes eren conscients del que passava a les zones properes a la frontera francesa i la Guàrdia Civil feia inspeccions per controlar que els discos fossin fabricats a Espanya i que complissin amb els drets d'autor. L'Albert va rebre l'oferta de discos requisats d'altres discoteques de la Costa Brava per part dels mateixos inspectors. Ell no va picar mai!

En Quim detalla que «les discoteques també acollien actuacions en directe i es programaven actuacions de primera fila a nivell nacional». Eren temps del '*desarrollismo*' i la bonança econòmica impulsada pel turisme va multiplicar les actuacions de grups, tant nacionals com internacionals, en festivals i discoteques de les costes espanyoles. Així, al Long John hi van actuar Los Tres Sudamericanos, Mari Trini, Donna Hightower, Joan Manel Serrat... Can Met, detalla l'Albert, tampoc es quedava enrere i hi van fer actuacions Los Diablos, La Trinca, Tony Ronald, Eddie Lee Mattison...

Tant l'Albert com en Quim expliquen que els diumenges, quan s'acabava

Del casino Bisbalense a El Industrial

Jordi Frigola i Arpa > TEXT // Josep Burset > FOTOGRAFIA

Si el segle XVIII es caracteritzava per la construcció d'esglésies, com a expressió de la religiositat, al segle XIX es fan evidents les idees liberals amb la preocupació de dotar la vila de llocs d'esbarjo: casinos i sales de ball, teatres i passejos. Des que es manifestaren els corrents liberals, la població va comptar amb una infraestructura adient per als desitjos de la gent de fruit de la cultura i el lleure. Els casinos van jugar un paper important en les celebracions lúdiques que marcava el calendari de festes. Hi havia casinos per a les diferents classes socials bisbalenques. Eren llocs de tertúlia, de cafè, de lectura, de palestra política... però, com que els diumenges i les diades assenyalades sempre s'acabava ballant, la peça cabdal en tots els edificis de les associacions va ser la sala per a danses de moda.

L'aristocràcia de les propietats i de les rendes agràries –la que els republicans federals titllaven rient-se'n de 'noblesa dels privilegis, dels títols i dels pergamins', perquè ells apreciaven més 'la noblesa del treball, de la fraternitat i de la igualtat'– assistia al casino Bisbalense, molt reformat i embellit l'any 1867, i també concorrien a El Circo Bisbalense. Per als balls més especials, com ara per carnestoltes, es retiraven les butaques de platea del senyorívol teatre Principal i convertien aquell coliseu en sala de ball; allà, s'hi creava un ambient més luxós amb les llotges de platea i del primer pis decorades amb cortinatges i domassos amb l'escut o emblema heràldic familiar. Aquestes llotges eren com un aparador on s'exhibien, amb totes les millors vestidures i joells, la gent més gran que no ballava; d'allà estant podien tafanejar parelles balladores, sobretot les filles.

El casino Bisbalense estava molt ben decorat, amb les parets i els sostres pintats amb motius d'estil isabelí, molt adients per a la classe social que el freqüentava; se n'elogiava la il·luminació perquè una de les reformes del 1867 va ser la instal·lació d'una gran làmpada en el centre del sostre, de metall i cristall i de formes capricioses, que va ser molt alabada per la seva prestància i perquè –deien– només n'hi havia dues a tot el món: aquesta de la Bisbal i la del palau reial del Caire. Els ciutadans, orgullosos d'aquest ambient, s'exclamaven i escrivien al setmanari *El Faro Bisbalense*: «*París, Londres... la Bisba*», una frase fruit del localisme autocomplaent de la societat benestant. Anys més tard, aquesta aranya va inspirar una llarga poesia d'un dels poetes bisbalencs de la Renaixença, en Josep Casabò, que comença així: «*Oh, tu, l'aranya immòbil, / l'afectuosa amiga / que bondadosa allargues / tos braços protectors / i escoltes mil converses / i sospirs i rialles / i a sota teu floreixen / esperançats amors*».

Les sales d'aquests casinos tenien bones dimensions per poder gaudir dels balls de quadre, aquelles danses de grup que es movien fent figures amb molt refinats posicionaments, protocol·làries reverències i tot un rigor cerimoniós, com eren els llancers, els rigodons, les contradanses i fins i tot, encara, els minuets. Però també es ballaven les danses de parella, com les alegres polques, les bellugadisses masurques, les sensuais americanes –havaneres–, l'exòtic xotis –*schottisch*– i el vals, tan de moda en aquells moments.

Si agafem com a exemple la festa major de 1867, veiem com els dos casinos dels senyors llogaven orquestres, com el

la sessió de la tarda, tots els treballadors de la discoteca anaven a sopar al restaurant, abans de començar la sessió de nit. Habitualment, els de Can Met anaven a Can Ridaura i els del Long John, a la Marqueta –Cal Podrit–. Precisament, en Quim explica que el malnom del restaurant es va posar en un d'aquests sopars, pel comentari que va fer en Pitu Batlle, queixant-se de la falta de pa durant l'àpat: «Això sembla Cal Podrit!» va exclamar. Situacions com aquesta, les van viure amb els artistes que els acompanyaven a sopar, quan hi havia concerts. Ja es veu que, tot i el glamur que es volia aparentar, tot era molt proper i casolà. Tot i això, mai van tenir cap queixa dels cantants i tot van

ser elogis del bon menjar i l'acollida que rebien de l'*staff* de les discoteques.

L'Albert i en Quim coincideixen que Can Met acollia més adolescents i el Long John, clients més adults, amb aforaments d'unes 500 persones. Sovint, però, en festes com la de carnaval o festa major, els clients combinaven els dos locals. Però això es va anar acabant. La força de les grans *boîtes* de la costa, que oferien una variada oferta i aglutinaven molta més gent d'arreu, les feien més atractives. A més, el fet que els joves comencessin a disposar de vehicles, va provocar la decadència de les dues discoteques, que es van apagar definitivament als anys 80, tot i alguns intents de recuperar-les.

Per acabar, recupero les paraules d'en Pere Lloberas, en què explica que la competència i rivalitat festiva de l'Escut Emporità i Ateneu Pi i Margall era d'un gran profit per al lluíment de moltes festes –sobretot la festa major– cada any més espectaculars i amb una massiva participació. Això també passava amb Can Met i el Long John, i continua passant ara a la Bisbal gràcies a l'impuls de les entitats culturals, molt dinàmiques i proactives en l'organització d'actes i festes, que aglutinen centenars i milers de persones. Un salt temporal d'un segle, però una connexió clara i directa amb la frase de l'arrimador de l'Escut: «Un poble és ric i pròsper si els seus fills ho volen» 🍷

casino Bisbalense, que en tenia dues, una de la Bisbal i l'altra de Girona; a més dels balls, ambdues interpretaven música clàssica en el cafè de l'entitat. El Circo Bisbalense contractava per als seus saraus l'orquestra Los Muxins, de Sabadell, la qual participava també a l'ofici de l'església i a la solemne processó de la tarda. Aquests dos casinos no tenien un casal bastit exclusivament per ells, sinó que s'integraven en els baixos dels edificis porticats anomenats les Voltes. Per tant, no podien lluir una façana especial ja que la part exterior era un seguit de construccions molt uniformes. Aquest fet els donava l'avantatge de tenir l'entrada o la sortida protegides perquè els porxos eren a recer, d'esquena a tramuntana i a aixopluc.

Davant per davant de les Voltes s'alçava el tercer casino, El Industrial, freqüentat per la menestralia, artesans, botiguers, empleats... una classe mitjana que maldava per imitar el lluíment dels balls dels senyors dels altres casinos. Aquest

Els dos casinos dels senyors eren a les Voltes de la Bisbal.

edifici, amb notable façana, forma un conjunt d'estil neoclàssic amb les Voltes.

–BALLS DE TAVERNA. En un món a part, es dansava també en algunes tavernes. Eren els balls dels obrers i petits pagesos, que no tenien diners per entrar a El Industrial, on potser tampoc no els haurien volgut per la diferència de classe i per allò del '*Reservado el derecho de admisión*'. Els balls de les tavernes s'amenitzaven amb un acordió i violinista aficionats. Eren llocs d'empentes, d'ambients densos, d'aglomeracions... de vegades l'atapeïment provocava algunes discussions i baralles, que altres vegades eren a causa de les disputes per una balladora. Aquests llocs rebien el nom de 'balls de patacada'. Els espais reduïts i la deficient il·luminació propiciaven algunes llibertats que no es toleraven en ambients diferents; així, s'escapava algun tocament fortuït o un petó clandestí, per això, d'aquests saraus, en deien 'balls de petó i natjada'. A l'època, es va popularitzar una cançó que reflectia aquesta situació: «*Ballarem el xotis, Pepa, / ballarem el pericon, / ballarem l'americana, / que és el ball de fer petons*». Uns altres balls populars eren els que organitzaven una colla de nois menestrals que s'anomenaven La Florenciente i que se celebraven a l'estiu, a l'aire lliure –en una plaça o aprofitant la festa d'un carrer– i amb la música d'un manubri.

L'any 1867, la societat de la Bisbal i comarca vivia un impàs expectant. Federals republicans i liberals progressistes es movien i conspiraven contra el règim corrupte i repressiu de la reina Isabel II. S'estava a les portes de la revolució de setembre de 1868, dita la Gloriosa, que destronaria la sobirana amb el lema '*No más Borbones nunca jamás*' i que, més tard, obriria un període democràtic, de curta durada, que seria la Primera República 🍷